

Modulul 3: Conservarea ecosistemelor de ierburi marine și studiile de evaluare a impactului asupra mediului în țările mediteraneene

Acest modul explorează importanța esențială a ecosistemelor de ierburi marine în mediile marine mediteraneene și analizează cadrele de evaluare a impactului asupra mediului din diferite țări mediteraneene. Vom examina atât abordările de conservare, cât și mecanismele de reglementare concepute pentru protejarea acestor habitate vitale.

de Şevki Danacioğlu

Importanța ecosistemelor de ierburi marine

1 Habitate esențiale

Ecosistemele de ierburi marine reprezintă habitate importante pentru speciile marine migratoare, inclusiv sirenieni, cetacee, țestoase marine și elasmobranhii. Protejarea lor este vitală pentru menținerea biodiversității marine în întreaga regiune mediteraneană.

2 Recunoaștere globală

Rezoluția 76/265 a Adunării Generale a ONU a proclamat data de 1 martie drept Ziua Mondială a Ierburilor Marine, evidențiind importanța globală a acestor ecosisteme. Raportul UNEP din 2020 „Out of the Blue: The Value of Seagrasses to the Environment and to People” oferă recomandări cuprinzătoare pentru conservarea ierburilor marine.

3 Servicii ecosistemice

Ecosistemele de ierburi marine furnizează servicii vitale, inclusiv sechestrarea carbonului, ciclarea nutrienților, securitatea alimentară, productivitatea pescăriilor, îmbunătățirea calității apei și protecția coastelor. Aceste servicii contribuie direct la bunăstarea oamenilor și la sănătatea mediului.

Beneficiile climatice și amenințările asupra ierburilor marine

Sechestrarea carbonului

Ecosistemele de ierburi marine au un potențial semnificativ de sechestrare și stocare a carbonului. Protejarea și restaurarea acestor habitate pot contribui substanțial la atingerea obiectivelor Convenției-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice și ale Acordului de la Paris.

Amenințări majore

Ecosistemele de ierburi marine se confruntă cu numeroase amenințări, inclusiv degradarea habitatelor, poluarea (inclusiv poluarea fonică), schimbările climatice, pescuitul excesiv, traularea de fund, dragarea și dezvoltarea costieră. Aceste presiuni au determinat declinul global al habitatelor de ierburi marine și al biodiversității asociate.

Conștientizare și acțiune

Este urgentă creșterea nivelului de conștientizare la toate nivelurile și promovarea acțiunilor de conservare și restaurare a ierburilor marine. Consolidarea serviciilor și funcțiilor ecosistemice este esențială pentru atingerea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă.

Cadre internaționale pentru protecția ierburilor marine

Colaborare transfrontalieră

Multe ecosisteme de ierburi marine au caracter transfrontalier, necesitând eforturi colaborative și coordonate între țări, organizații regionale, organisme internaționale și părți interesate pentru conservarea și gestionarea durabilă a acestor habitate vitale.

Deceniile ONU

Deceniul Națiunilor Unite pentru Științele Oceanului în Slujba Dezvoltării Durabile (2021–2030) și Deceniul Națiunilor Unite pentru Restaurarea Ecosistemelor (2021–2030) oferă cadre pentru eforturile de conservare a ierburilor marine.

Obligații internaționale

Obligațiile internaționale relevante includ cele prevăzute în Cadrul global pentru biodiversitate Kunming–Montreal (în special Obiectivele 1, 2 și 3), Acordul de la Paris și Obiectivele de Dezvoltare Durabilă.

Inițiativa „2030 Seagrass Breakthrough”

Inițiativa globală „2030 Seagrass Breakthrough”, anunțată la COP28 a UNFCCC, urmărește să stabilească până în 2030 un cadru colectiv de acțiune al actorilor statali și nestatali pentru finanțarea durabilă a protecției, conservării și restaurării ecosistemelor de ierburi marine la nivel mondial.

Studii de impact în țările mediteraneene: prezentare generală

Influența Comunității Europene

Șapte țări mediteraneene (Cipru, Franța, Grecia, Italia, Malta, Slovenia și Spania) aparțin Comunității Europene și au obligația de a aplica directivele comunitare. Țările care au aderat la UE începând din mai 2004 trebuie să își armonizeze reglementările naționale cu standardele europene.

Implementare variabilă

Deși conceptul de evaluare a impactului asupra mediului este cunoscut în multe țări mediteraneene, acesta nu apare în mod sistematic în toate legislațiile naționale. Această secțiune analizează situația actuală a studiilor de impact pe baza datelor furnizate de punctele focale naționale SPA.

Limitări ale domeniului de aplicare

Această prezentare generală nu urmărește să descrie legislația tuturor țărilor mediteraneene, ci oferă o imagine de ansamblu a cadrelor de evaluare a impactului asupra mediului din regiune, acordând o atenție deosebită modului în care acestea abordează ecosistemele de ierburi marine.

Reglementări europene privind evaluarea impactului asupra mediului

Directiva CEE 85/337

Conceptul studiilor de impact apare în Directiva privind evaluarea efectelor anumitor proiecte publice și private asupra mediului. Aceasta a fost ulterior modificată prin Directiva CEE 97/11, stabilind baza evaluării impactului asupra mediului în statele membre ale UE.

Directiva 2000/60/CE

Directiva-cadru privind apa face obligatorie Evaluarea Impactului asupra Mediului (EIM) pentru activitățile care afectează resursele de apă. Această directivă stabilește un cadru pentru acțiunea comunitară în domeniul politicii apei, consolidând suplimentar măsurile de protecție a mediului.

1

2

Directiva 2001/42/CE

Această directivă, adoptată la 27 iunie 2001, completează reglementările anterioare prin abordarea evaluării efectelor asupra mediului ale anumitor planuri și programe. Se aplică planurilor elaborate de autorități la nivel național, regional sau local, impuse prin dispoziții legislative, de reglementare sau administrative.

3

Proiecte care necesită studii de impact conform directivelor UE

1 Proiecte energetice

Rafinării de petrol (cu excepția producției de lubrifianți), instalații de gazeificare sau lichefiere la scară mare care procesează cel puțin 500 de tone de cărbune sau șisturi bituminoase pe zi, centrale termoelectrice de cel puțin 300 MW și centrale nucleare (cu excepția structurilor de cercetare sub 1 kW de putere termică permanentă).

2 Instalații industriale

Instalațiile pentru depozitarea sau prelucrarea deșeurilor radioactive, combinatele siderurgice, instalațiile în care se extrage și se prelucrează azbestul și instalațiile chimice necesită toate evaluări ale impactului asupra mediului conform directivelor UE.

3 Infrastructură de transport

Căile de comunicație intens utilizate, aeroporturile cu piste de peste 2,1 km, infrastructurile portuare pentru nave de peste 1.350 de tone și rutele maritime pentru nave de peste 1.350 de tone intră toate sub incidența cerințelor obligatorii de evaluare a impactului.

4 Gestionarea deșeurilor

Instalațiile pentru eliminarea, prelucrarea sau depozitarea deșeurilor toxice trebuie să fie supuse evaluării impactului asupra mediului înainte de aprobare, pentru a asigura identificarea și reducerea potențialelor riscuri de mediu.

Proiecte suplimentare supuse evaluării impactului

Evaluări la aprecierea statelor membre

Numeroase dezvoltări pot necesita un studiu de impact dacă statele membre consideră că caracteristicile lor justifică acest lucru. Acestea includ proiecte care afectează agricultura, minieritul, industria energetică, metalurgia, fabricarea sticlei, industria chimică, alimentară, textilă, a pielăriei, lemnului și hârtiei, industria cauciucului și diverse proiecte de infrastructură.

Domeniu de aplicare cuprinzător

Studiile de impact trebuie să anticipeze atât efectele directe, cât și cele indirecte asupra oamenilor, faunei, florei, solului, aerului, climei, peisajului, bunurilor materiale și patrimoniului cultural. Această abordare holistică asigură luarea în considerare a tuturor impacturilor potențiale asupra mediului.

Informații necesare

Responsabilii de proiect trebuie să furnizeze o descriere a proiectului (amplasament, proiectare, dimensiune), măsuri pentru evitarea sau reducerea efectelor negative, date pentru identificarea impacturilor asupra mediului, alternativele analizate și un rezumat netehnic. Aceste informații trebuie să fie accesibile publicului și autorităților administrative competente.

Participarea publicului la evaluarea impactului asupra mediului

Informare publică

Dosarul complet al evaluării impactului trebuie pus la dispoziția publicului pentru a permite colectarea opiniilor. Structurile administrative responsabile de autorizarea proiectului trebuie, de asemenea, să aibă acces la întreaga documentație.

Transparența deciziei

Decizia de acordare a autorizației și orice condiții asociate autorizării proiectului trebuie puse la dispoziția publicului. Dacă legislația națională permite, elementele care au justificat acordul pot fi, de asemenea, făcute publice.

Protecția ierburilor marine

Deși speciile de ierburi marine nu sunt menționate în mod specific în Directiva europeană privind EIM, Directiva Habitate (92/43/CEE) oferă un cadru juridic pentru conservarea plantelor și animalelor sălbatice și a habitatelor acestora. Pajiștile de Posidonia sunt incluse în Anexa I ca tip de habitat natural care necesită desemnarea unor arii speciale de conservare.

Evaluarea impactului asupra mediului în Albania

1

Cadru în dezvoltare

Albania dispune de reglementări privind studiile de impact în contextul dezvoltării costiere, deși în trecut au fost realizate puține astfel de studii. Eforturile recente, printr-un proiect al Băncii Mondiale privind managementul integrat al zonelor costiere, urmăresc includerea EIM pentru pajiștile de Posidonia în procesele de evaluare a impactului asupra mediului.

2

Protecția ierburilor marine

Deși pajiștile de ierburi marine precum Posidonia oceanica și Zostera marina nu sunt abordate în mod specific în reglementările albaneze privind EIM, acestea sunt protejate în cadrul juridic național printr-o Hotărâre a Consiliului de Miniștri privind speciile protejate (2003).

3

Provocări de implementare

În pofida existenței unor cadre de reglementare, Albania se confruntă cu dificultăți în implementarea unor evaluări cuprinzătoare ale impactului asupra mediului, în special pentru ecosistemele marine. Dezvoltarea capacității și consolidarea instituțională rămân priorități.

Evaluarea impactului asupra mediului în Algeria

Cadru juridic

Legea nr. 03-10 (19 iulie 2003) privind protecția mediului impune ca proiectele de dezvoltare și construcție să fie supuse studiilor de evaluare a impactului. Clauzele de aplicare sunt detaliate suplimentar prin reglementări.

Decret executiv

Decretul executiv nr. 90-78 (27 februarie 1990) privind studiile de Evaluare a Impactului asupra Mediului face referire explicită la protecția florei și faunei sălbatice și a habitatelor naturale.

Componentele evaluării

Conform reglementărilor algeriene, un studiu de evaluare a impactului trebuie să includă analiza stării inițiale a mediului și analiza efectelor potențiale asupra mediului ale dezvoltării propuse.

Evaluarea impactului asupra mediului în Bosnia și Herțegovina

1

Cadru adaptat

Bosnia și Herțegovina are o Lege privind amenajarea teritoriului (Monitorul Oficial nr. 9/87), adaptată din fosta legislație iugoslavă în conformitate cu acordurile de pace de la Dayton. Deși legea menționează studiile de impact, nu detaliază modul în care acestea trebuie realizate.

2

Cerințe de mediu

Conform reglementărilor actuale, activitățile de construcție nu trebuie să pună în pericol organismele și trebuie să mențină condițiile amplasamentului. Lucrările de dezvoltare nu trebuie să provoace perturbări peste capacitatea de reglare a mediului și nici să afecteze sănătatea și siguranța populației.

3

Provocări de implementare

Studiile sunt realizate de organizații publice sau private acreditate, fără a fi însă obligate să demonstreze competență specifică în mediile marine. Se preconiza intrarea în vigoare, în 2001, a unor legi noi cu cerințe mai detaliate pentru studiile de impact.

Evaluarea impactului asupra mediului în Croația

Cadru de reglementare

Reglementările privind studiile de impact în Croația apar în Decretul nr. 1324/59/2000, prevăzut de legea privind protecția mediului (Monitorul Oficial nr. 82/94, 128/99). Acest decret a fost modificat în 2004 și 2006 (Monitorul Oficial nr. 136/04, 85/06), autoritatea responsabilă fiind Ministerul Protecției Mediului și Amenajării Teritoriului.

Protecția ierburilor marine

Deși formațiunile de plante marine nu sunt menționate explicit în reglementările privind studiile de impact, specii de ierburi marine precum *Posidonia oceanica*, *Zostera marina* și *Zostera noltii* sunt protejate la nivel național prin ordonanța privind „Declararea taxonilor sălbatici ca protejați sau strict protejați” (Monitorul Oficial nr. 7/2006).

1

2

Elemente obligatorii

Studiile de impact din Croația trebuie să includă descrierea stării inițiale, dezvoltarea planificată, impacturile și efectele negative anticipate, măsurile de atenuare propuse și monitorizarea după finalizarea lucrărilor. Studiile sunt realizate de organisme private sau publice acreditate, cu experiență demonstrată în mediul marin.

3

Evaluarea impactului asupra mediului în Egipt

1 Bază juridică

Legea mediului (Legea nr. 4/1994) face obligatorie realizarea unui studiu de impact în Egipt. Agenția Egipteană pentru Afaceri de Mediu (EEAA) este responsabilă de aplicarea acestei legi prin sectorul său pentru Dezvoltarea Mediului (EMS).

2 Cerințele studiului

Studiile de impact din Egipt trebuie să descrie proiectul propus, să prezinte resursele naturale, să precizeze măsurile de atenuare a impacturilor și să ofere alternative. EMS colaborează cu profesori universitari și experți de specialitate pentru evaluarea studiilor depuse.

3 Accentul implementării

Între 1992 și 1994, proiectele care necesitau studii de impact au fost în principal dezvoltări turistice (84%, inclusiv porturi de agrement și pontoane), centrale electrice (3%) și instalații de desalinizare (3%) reprezentând ponderi mai mici. Responsabilii de proiect au demonstrat, în general, angajament față de protecția mediului.

Evaluarea impactului asupra mediului în Franța

1

Abordare de pionierat

Franța a fost prima țară mediteraneană care a adoptat studiile de impact, reglementările apărând în legea din 1976 privind protecția naturii. Decretul din 12 octombrie 1977 (nr. 77-1141) a definit condițiile generale ale studiilor de impact, precizând că conținutul trebuie să fie proporțional cu dimensiunea proiectului și cu efectele previzibile asupra mediului.

2

Cadru consolidat

Decretul din 1993 (nr. 93-245) a completat și clarificat procedura studiilor de impact, impunând analiza stării inițiale a amplasamentului, a efectelor directe și indirecte asupra mediului, a metodelor de evaluare, justificarea proiectului, măsurile de atenuare cu estimarea costurilor și un rezumat netehnic.

3

Domeniu de aplicare cuprinzător

Spre deosebire de alte țări, reglementările franceze enumeră atât instalațiile care necesită studii de impact, cât și lucrările exceptate. Principiul este ca studiile de impact să constituie regula, iar excepțiile să fie excepția. Sunt excluse în mod specific doar lucrările de întreținere și reparațiile majore.

Participarea publicului la studiile de impact din Franța

Accesul publicului

Dacă este necesară o anchetă publică, studiul de impact este inclus în dosar. În lipsa unei anchete, studiul trebuie pus la dispoziția publicului înainte de începerea lucrărilor. Existența studiului de impact trebuie anunțată în presa regională și națională, fiind acordate cel puțin cincisprezece zile pentru consultarea publică.

Analiză ministerială

Ministrul Mediului poate examina orice studiu de impact și are la dispoziție 30 de zile pentru a emite un aviz. Nicio lucrare nu poate începe și nicio anchetă publică nu poate fi deschisă înainte de expirarea acestei perioade. Pentru proiectele care necesită anchetă publică, avizul ministrului ar trebui, în mod ideal, să fie cunoscut înainte de începerea anchetei.

Responsabilitate și aplicare

Responsabilul de proiect („solicitantul”) răspunde pentru studiul de impact și pentru evaluările incomplete sau insuficiente. Deși nu este obligat să realizeze personal studiul, este încurajat să apeleze la specialiști. Lipsa unui studiu de impact obligatoriu poate duce la oprirea lucrărilor.

Procesul anchetei publice în Franța

Bază juridică

Din 1983, legislația franceză impune anchete publice pentru dezvoltările susceptibile să afecteze mediul. Aceasta asigură o mai bună informare a publicului și oferă autorităților elementele necesare luării deciziilor (Legea nr. 86-630 din 12 iulie 1983).

Protecție consolidată

Decretul din 1993 a extins cerințele privind studiile de impact pentru a include proiectele de urbanism și turism, a integrat dispozițiile Directivei europene și a făcut procesul mai eficient. Decretul din 1989 reglementează în mod specific dezvoltarea în zone cu situri sau peisaje remarcabile.

Cerințele procesului

Publicul trebuie informat cu cincisprezece zile înainte de începerea anchetei, iar aceasta trebuie să dureze cel puțin o lună. Procesul permite publicului să prezinte sugestii, observații și contrapropuneri. Concluziile comisarului de anchetă sunt făcute publice, iar rezultatele anchetei sunt valabile timp de cinci ani.

Responsabilitate financiară

Responsabilul de proiect suportă costurile anchetei, cu excepția indemnizației comisarului de anchetă, care este plătită de stat. Deși anchetele publice și studiile de impact se suprapun adesea, ele rămân procese distincte — o anchetă poate avea loc fără un studiu de impact și invers.

Evaluarea impactului asupra mediului în Grecia

Procesul EIM din Grecia și protecția ierburilor marine

Abordare în două etape

Procesul EIM din Grecia urmează o abordare în două etape: mai întâi, o Declarație Preliminară de Mediu cu autorizarea tipului și amplasamentului proiectului; apoi, o Declarație de Mediu completă cu condițiile finale de mediu pentru implementare. Această abordare permite intervenția asupra proiectării și o aplicare mai bună a principiului precauției.

Informații necesare

Studiile de impact din Grecia trebuie să includă descrierea stării inițiale, lucrările planificate, impacturile și efectele negative preconizate, precum și măsurile de reducere a efectelor adverse. Informațiile necesare variază în funcție de tipul, dimensiunea și amplasarea proiectului.

Ierarhia autorizării

În funcție de tipul și dimensiunea proiectului, autorizarea revine serviciilor de mediu prefecturale, regionale sau centrale. Pentru proiectele din zonele rețelei Natura 2000 (care includ cele mai importante pajiști de ierburi marine), autorizarea de mediu este emisă de servicii mai centralizate, fiind consultată întotdeauna Secția de Management al Naturii.

Evaluarea impactului asupra mediului în Israel

Cadru juridic

În Israel, legislația privind construcțiile din domeniul maritim intră în responsabilitatea Ministerului de Interne și a Legii din 1965 privind dezvoltarea și construcțiile. Această lege oferă orientări pentru dezvoltare și a înființat Comitetul pentru Apele Teritoriale (TWC).

Autoritate maritimă

Comitetul pentru Apele Teritoriale se ocupă de planificarea și construirea pe teritoriul maritim și de-a lungul coastei. Orice dezvoltare în aceste zone necesită aprobarea TWC înainte de începerea lucrărilor.

Planificare costieră

Deciziile TWC se bazează pe un plan național general pentru zonele costiere, care ia în considerare în principal utilizarea terestră a țărmului și a câtorva sute de metri spre interior. Această abordare se concentrează pe gestionarea interfeței uscat-mare.

Evaluarea impactului asupra mediului în Italia

1 Practică consacrată

De peste cincisprezece ani, toate dezvoltările maritime din Italia trebuie să fie supuse unui studiu de evaluare a impactului asupra mediului (VIA). Sicilia, având statut autonom, a impus întotdeauna evaluări ale impactului asupra mediului pentru toate operațiunile marine, nu doar pentru cele prevăzute de directivele europene.

2 Cadru juridic

Directiva europeană este transpusă în Italia prin Decretul din 1999 (nr. 152/1999) privind „Dispoziții pentru protecția apelor împotriva poluării”. Articolul 3.4.1.2 face referire explicită la fanerogamele marine, precizând că, datorită valorii lor patrimoniale majore, aceste specii trebuie cartografiate și monitorizate în mod specific.

3 Abordare cuprinzătoare

Studiile de impact din Italia includ toate elementele cerute de Directiva europeană, precum și monitorizarea ulterioară dezvoltării. Studiile acoperă arii geografice extinse în funcție de domeniul preliminar al proiectului, cu o evaluare detaliată a caracteristicilor de mediu și biologice.

Cerințele procedurii VIA în Italia

Evaluare holistică

Procedura VIA trebuie să ia în considerare elementele naturale și antropice ale fiecărui amplasament și interacțiunile acestora cu mediul în ansamblu. Elementele specifice de evaluare sunt detaliate în Anexa II a reglementărilor.

Mediul acvatic

Apele marine trebuie analizate atât ca elemente de mediu, cât și ca resurse. Analiza apei include măsurători lunare ale parametrilor fizico-chimici la trei adâncimi. Evaluarea resurselor examinează planctonul și nehtonul pentru a determina importanța biologică și eficiența trofică.

1

2

Calitatea aerului

Studiile trebuie să stabilească nivelul inițial al calității aerului, impacturile proiectului asupra interfeței apă/aer și organismelor marine, precum și caracteristicile meteorologice ale amplasamentului. Această abordare cuprinzătoare asigură luarea în considerare a tuturor impacturilor atmosferice potențiale.

3

4

Caracteristici geologice

Studiile trebuie să evalueze caracteristicile geologice și geomorfologice ale solului și subsolului. Compoziția fizico-chimică a solului trebuie analizată pentru determinarea proceselor de oxidoreducere, a interacțiunii substrat/organism și a capacității de recepție.

Evaluarea vegetației și protecția ierburilor marine în Italia

Analiza vegetației

Vegetația reprezintă cea mai importantă parte a studiilor italiene de impact asupra mediului. Vegetația trebuie cartografiată pentru a evidenția speciile dominante și zonarea batimetrică. Speciile rare și protejate trebuie identificate și trebuie întocmit un inventar floristic. Releveele fitosociologice pot completa aceste observații.

Evaluarea ecosistemului

Toți parametrii trebuie să contribuie la înțelegerea ecosistemelor și a funcțiilor acestora. Un raport cartografic la scara 1:10.000 al unităților ecosistemice trebuie să indice posibilele presiuni antropice. Indicii sinecologici și biotestele contribuie la evaluarea funcționării ecosistemului, a capacității de autoepurare, a maturității și a calității.

Protecția ierburilor marine

Deși legislația italiană privind EIM nu face referire explicită la formațiunile de plante marine, specii de ierburi marine precum *Posidonia oceanica* sunt protejate la nivel național prin Legea nr. 175 (27 mai 1999). Unele regiuni au introdus protecții mai ample, precum reglementarea EIM din Liguria din 2001 pentru proiecte în Situri de Importanță Comunitară care includ pajiști de *P. oceanica*.

Evaluarea impactului asupra mediului în Libia

1

Cadru de reglementare

Libia a elaborat reglementări pentru evaluarea impactului proiectelor și activităților economice care pot amenința mediul. Orice entitate care solicită implementarea, modificarea sau extinderea unei activități economice trebuie să depună la Autoritatea Generală pentru Mediu un formular de clasificare de mediu împreună cu documentația necesară.

2

Procesul de evaluare

Departamentul de Proiectare și Cercetare de Mediu analizează documentele depuse pentru a clasifica proiectele și a stabili dacă este necesară o EIM. EIM-urile trebuie întocmite de instituții specializate sau firme de inginerie afiliate Autorității Generale pentru Mediu.

3

Procedura de evaluare

Autoritatea competentă evaluează EIM și poate solicita informații suplimentare înainte de autorizarea proiectului sau poate cere revizuirea studiului. Acest proces asigură o analiză de mediu riguroasă înainte de aprobarea proiectului.

Elemente obligatorii pentru evaluările impactului asupra mediului în Libia

1 Rezumat netehnic

EIM trebuie să includă un rezumat al componentelor proiectului într-un limbaj simplu, netehnic, împreună cu o copie în limba arabă. Astfel, evaluarea devine accesibilă nespecialiștilor și publicului larg.

3 Starea de referință a mediului

Starea inițială a mediului trebuie descrisă prin toate datele relevante, inclusiv condițiile naturale și climatice, calitatea și resursele de apă, calitatea aerului și poluarea fonică. Astfel se stabilesc condițiile existente înainte de proiect, necesare comparației.

2 Descrierea proiectului

Descrierea detaliată a proiectului trebuie să includă obiectivele, calendarul de implementare, informații despre amplasament (hărți, suprafață, utilizarea terenului), resursele de apă, condițiile de mediu și infrastructura existentă. Această prezentare cuprinzătoare stabilește baza de referință pentru evaluarea impactului.

4 Analiza și gestionarea impactului

Evaluarea trebuie să identifice impacturile directe și indirecte, să propună măsuri pentru reducerea amenințărilor asupra mediului, să analizeze alternativele și să includă un plan de management de mediu care descrie acțiunile necesare pentru asigurarea conformității și monitorizării pe parcursul tuturor etapelor proiectului.

Evaluarea impactului asupra mediului în Muntenegru

Cadru juridic

Legea mediului (12/96) impune o EIM pentru proiectele care pot avea efecte negative asupra mediului. Ca parte a EIM, un program de protecție a mediului trebuie să abordeze impacturile în caz de accidente sau situații de urgență, să inventarieze substanțele periculoase și să stabilească termene de implementare.

Evoluția reglementărilor

În 2005, Muntenegru a adoptat noi legi privind EIM și Evaluarea Strategică a Impactului (SIA), armonizate cu directivele UE, incluzând dispoziții privind accesul publicului la informațiile de mediu și participarea la luarea deciziilor. Implementarea era planificată pentru 2008.

Categorii de proiecte

Reglementările muntene gre ne prevăd 79 de categorii de activități care necesită EIM, inclusiv activități în arii protejate, porturi, porturi de agrement și activități care pot provoca modificări ale biodiversității. Aceste categorii sunt definite în sens larg, cu puține precizări privind dimensiunea, impactul sau tipul firmei.

Provocări de implementare

Participarea publicului nu este obligatorie pentru EIM în Muntenegru, fiind lăsată la discreția Ministerului pentru proiectele majore. Ministerul emite anual aproximativ 190 de „autorizații ecologice” pe baza studiilor EIM, deși acestea sunt limitate la impacturile asupra biodiversității și aerului.

Evaluarea impactului asupra mediului în Slovenia

Cadru juridic

Slovenia are legi specifice privind studiile de impact (Buletinul Oficial nr. 66/1996 și nr. 12/2000), administrate de Ministerul Mediului. Aceste reglementări stabilesc cerințele și procedurile pentru evaluarea impactului asupra mediului.

Elemente obligatorii

Studiile de impact din Slovenia trebuie să descrie starea inițială a mediului, dezvoltarea proiectată, impacturile și efectele negative anticipate și măsurile de atenuare propuse. Ministerul Mediului stabilește criteriile de la caz la caz, deși formațiunile de plante marine nu sunt menționate în mod specific.

Evaluări obligatorii

Studiile de impact sunt obligatorii pentru structuri de acvacultură mai mari de 0,5 hectare, porturi sau porturi de agrement cu peste 10 locuri de acostare și proiecte de recuperare a terenurilor din mare. Studiile sunt realizate de organisme împuternicite de Minister, dar finanțate de compania dezvoltatoare.

SLOVENIAN ADRIATIC

SLOVENIAN ADRIATIC COASTLINE

Evaluarea impactului asupra mediului în Spania

1

Cadru de reglementare

Reglementările spaniole privind EIM urmează Directiva europeană, existând legislație atât la nivel național (Decretul 1302/1986, BOE 155; Decretul 1131/1988, BOE 239), cât și la nivel regional, precum în Catalonia (Decretul 114/1988, DOGC 1000). Acestea stabilesc cerințe cuprinzătoare pentru evaluarea de mediu.

2

Evaluări obligatorii

Studiile de impact sunt obligatorii pentru proiectele definite în Anexa I a Directivei CEE 85/337 și pentru toate intervențiile susceptibile să afecteze ariile naturale protejate conform legislației spaniole. Decretul din 1986 completează reglementările existente privind industria și apa, standardizând în același timp procedurile studiilor de impact.

3

Cerințe extinse

Pe lângă elementele Directivei europene, studiile de impact din Spania trebuie să evalueze cantitățile de deșeuri și energie rezultate din dezvoltare, capacitatea de refacere a mediului și să includă un program de monitorizare a mediului. Aceste cerințe suplimentare consolidează protecția mediului.

Cerințe regionale privind EIM și protecția ierburilor marine în Spania

Cerințe catalane

Reglementările catalane impun analiza sistemelor ecologice, inclusiv a comunităților bentonice și a elementelor organice din sedimente, la aceeași scară cu batimetria generală. Trebuie incluse studii cantitative ale populațiilor speciilor reprezentative, cu metodologia descrisă în detaliu pentru a permite comparații viitoare.

Mecanisme de aplicare

Orice dezvoltare care necesită un studiu de impact și continuă fără acesta va fi suspendată. Omisiunile, falsificările sau încălcarea condițiilor pot duce la oprirea lucrărilor. Atunci când intervențiile ilegale afectează mediul, părțile responsabile trebuie să remedieze daunele de mediu conform dispozițiilor autorităților.

Actualizări legislative

Decretul Regal 1302/1986 a fost modificat prin Legea națională 9/2006 privind evaluarea strategică de mediu, adaptând Directiva europeană 2001/42/CEE. Proiectele cu potențiale efecte directe sau indirecte asupra siturilor Natura 2000 necesită evaluarea impactului asupra mediului conform cerințelor autorității de mediu.

Evaluarea impactului asupra mediului în Tunisia

Instituire

EIM a fost instituită în Tunisia în august 1988 și implementată în 1991 (Decretul nr. 91-362). Scopul său este evaluarea impacturilor directe și indirecte asupra mediului ale dezvoltărilor planificate înainte de implementare, permițând decizii informate privind viabilitatea proiectelor.

1

2

3

4

Recunoaștere internațională

Un studiu comun al Agenției Naționale pentru Protecția Mediului (ANPE) și al Băncii Mondiale a concluzionat că sistemul EIM din Tunisia reprezintă o realizare importantă în prevenirea poluării și protecția mediului, cu doar diferențe limitate față de standardele Băncii Mondiale.

Amploarea implementării

În 1991, în Tunisia au fost realizate 231 de EIM-uri. În deceniul următor au fost procesate anual între 1.000 și 1.200 de EIM-uri, distribuite între proiecte de infrastructură (2%), construcții (15%), industrie (45%), turism (4%), agricultură (10%) și gestionarea deșeurilor (16%).

Evoluția reglementărilor

Decretul nr. 1991 (11 iulie 2005) a îmbunătățit luarea în considerare a sectoarelor vizate de EIM, stabilind că evaluările de impact trebuie realizate de experți calificați și companii de inginerie, termenele de aprobare variind în funcție de tipul proiectului.

Evaluarea impactului asupra mediului în Turcia

1 Bază juridică

Reglementarea studiilor de impact în Turcia apare în Legea mediului (Legea din 9.8.1983). Această lege generală impune organizațiilor și unităților ale căror activități planificate pot genera probleme de mediu să întocmească rapoarte privind impacturile preconizate.

3 Abordare pe niveluri

Dezvoltările mai mici, precum rezervoarele pentru tancuri de balast, porturile pescărești, porturile de agrement sau digurile, necesită doar studii preliminare. Dacă aceste evaluări preliminare indică un potențial semnificativ de producere a daunelor, procedura completă a studiului de impact devine obligatorie.

2 Categoriile de proiecte

Proiectele care necesită studii complete de impact includ centrale termice și nucleare, rafinării, porturi care deservește nave de peste 1.350 de tone, conducte, instalații de depozitare și unități industriale sau de reparații navale. Platformele offshore și activitățile de dragare și umplere la scară mare necesită, de asemenea, o evaluare cuprinzătoare.

4 Zone sensibile

Procedura completă a studiului de impact este obligatorie și în toate zonele „sensibile”, inclusiv parcurile naționale, ariile protejate și sectoarele de producție a resurselor marine. Deși pajiștile de ierburi marine nu sunt menționate în mod specific în reglementările EIM, specii precum *Posidonia oceanica* și *Zostera noltii* sunt protejate prin „Circulara privind apele marine și interioare nr. 37/1”.

Sinteza reglementărilor EIM din regiunea mediteraneană

Evoluția reglementărilor

Analiza reglementărilor EIM din țările mediteraneene arată că multe dintre acestea și-au consolidat legislația existentă. Țări precum Algeria și Muntenegru au stabilit cadre juridice specifice pentru evaluarea de mediu, în timp ce altele, precum Libia, dezvoltă noi reglementări.

Eficiența implementării

În țările cu legislație consacrată privind studiile de impact, aceste proceduri s-au dovedit în general eficiente. Generalizarea procedurilor EIM reprezintă un progres, deși evaluările se concentrează încă mai mult pe mediile terestre decât pe cele marine.

Limitări privind componenta marină

Anexele de reglementare ale procedurilor studiilor de impact enumeră puține dezvoltări privind domeniul marin, vizând în principal infrastructura portuară și rutele de trafic maritim. Unele țări includ și lucrări de protecție costieră, dragare marină, instalații de acvacultură, recuperarea terenurilor din mare și conducte de evacuare în mare.

Protecția ierburilor marine în cadrele EIM mediteraneene

Menționare explicită limitată

Mediul costier este rareori menționat în mod specific în textele de reglementare, iar formațiunile vegetale care se dezvoltă acolo și mai rar. Totuși, au apărut unele inițiative regionale, precum regiunea Liguria din Italia, care a stabilit proceduri de reglementare ce abordează în mod specific impacturile asupra pajiștilor de Posidonia.

Protecție juridică

Absența mențiunilor specifice ale pajiștilor de ierburi marine în procedurile studiilor de impact este adesea compensată prin statutul de protecție juridică al speciilor de fanerogame marine. Această protecție poate fi directă (prin legi naționale sau regionale) sau indirectă (prin convenții sau directive internaționale).

Cooperare regională

Cadrul Posidonia Interreg IIIB a facilitat cooperarea între regiuni precum Liguria (Italia), PACA (Franța) și Catalonia (Spania), rezultând un ghid regional de reglementare pentru gestionarea impacturilor asupra pajiștilor de Posidonia oceanica. Acesta reprezintă un pas important către abordări armonizate de protecție.

Punctele forte ale sistemelor EIM mediteraneene

Luarea echilibrată a deciziilor

Studiile de impact reprezintă un mijloc de îmbunătățire și raționalizare a deciziilor de dezvoltare. Ele permit evaluarea considerentelor de mediu alături de interesele comunităților locale și de așteptările privind profitul economic, conducând la rezultate mai durabile.

Cerință implicită

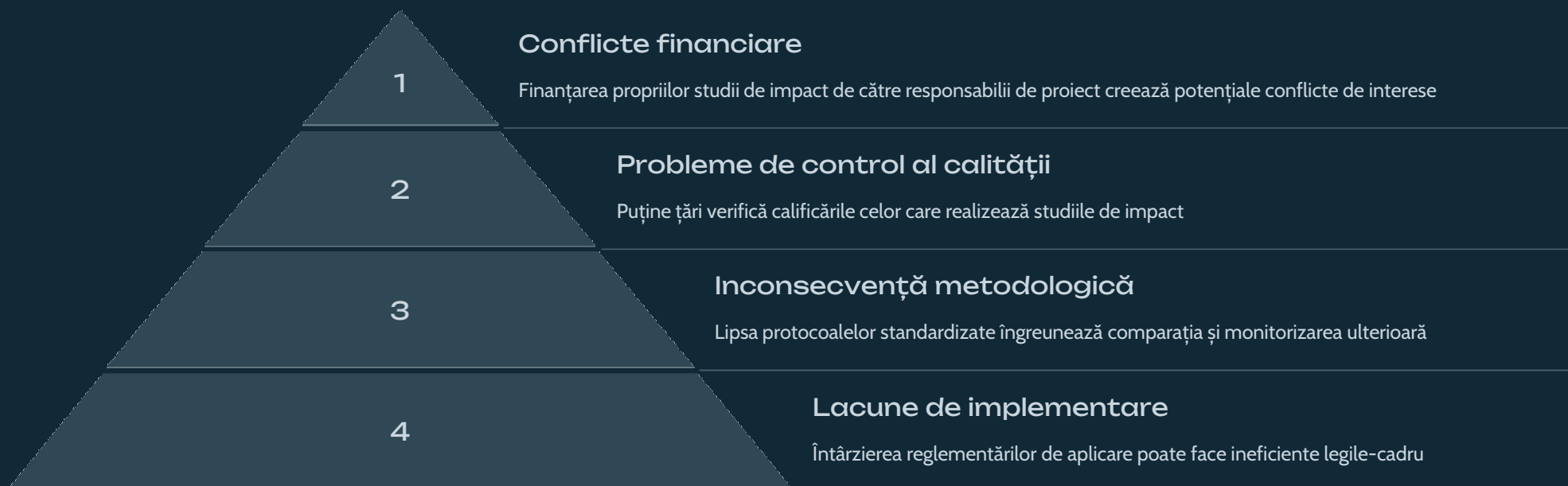
În unele țări mediteraneene, procedurile studiilor de impact reprezintă regula pentru dezvoltări, iar excepțiile constituie excepția. Această abordare, care ar trebui extinsă în întreaga regiune, asigură o analiză cuprinzătoare a mediului pentru majoritatea proiectelor.

Sisteme de monitorizare

Mai multe țări au instituit sisteme de monitorizare și verificare reglementate atât în timpul etapelor de dezvoltare, cât și ulterior. Această analiză continuă verifică adecvarea tehnicilor recomandate și eficiența lor în reducerea impacturilor asupra mediului.

Punctele slabe ale sistemelor EIM mediteraneene

Atunci când responsabilii de proiect își finanțează propriile studii de impact, există riscul ca evaluările să fie superficiale sau încredințate personalului fără experiență pentru reducerea costurilor. Riscul crește atunci când țările nu acreditează sau nu verifică calificările celor care realizează studiile, ceea ce poate conduce la niveluri variabile de calitate și competență, mai ales când orientările procedurale nu sunt detaliate.

Relațiile financiare dintre dezvoltatori și evaluatori pot conduce la subestimarea sistematică a potențialelor daune asupra mediului. În plus, absența protocoalelor standardizate face dificilă monitorizarea pe termen mediu și împiedică o comparație relevantă a rezultatelor la nivel național. În final, chiar și atunci când EIM este definită în legislația națională, întârzierea reglementărilor de aplicare poate face aceste legi inefficiente în practică.

Direcții viitoare pentru protecția ierburilor marine în EIM-urile mediteraneene

7

Țări mediteraneene

State membre UE cu cerințe EIM standardizate pentru protecția ierburilor marine

79

Categorii de proiecte

Activități care necesită EIM în Muntenegru, ilustrând domeniul larg al cadrelor de evaluare

1991

Anul implementării

Anul în care Tunisia a început aplicarea sistemului EIM, ilustrând evoluția protecției mediului

1000+

Evaluări anuale

EIM-uri realizate anual numai în Tunisia, evidențiind amploarea proceselor de evaluare de mediu

În pofida provocărilor, țările mediteraneene au realizat progrese semnificative în dezvoltarea cadrelor de evaluare a impactului asupra mediului. Protecția ecosistemelor de ierburi marine, în special a pajiștilor de Posidonia oceanica, a fost integrată tot mai mult în aceste cadre, fie direct prin reglementări specifice, fie indirect prin legislația de protecție a speciilor.

În continuare, standardizarea metodologiilor de evaluare, sisteme mai solide de acreditare a evaluatorilor de mediu și un accent mai mare pe ecosistemele marine în cerințele EIM vor fi esențiale. Inițiativele de cooperare regională, precum cadrul Posidonia Interreg IIIB, demonstrează potențialul unor abordări armonizate pentru protecția ierburilor marine în întregul bazin mediteranean.

These training materials have been compiled by bringing together existing literature and general practices. While utmost care has been taken to ensure the accuracy and timeliness of the information contained within, it should be noted that relevant legislation, standards, and practices are subject to change. Therefore, the author is not responsible for any consequences arising from the use of the information presented in this material.